

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Serenissimo Principi Ac Domino Domino Ferdinando Carolo Archidvci
Avstriæ, Dvci Bv[r]gvndiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ, &c. Comiti
Habspurgi, Tyrolis, & Garitiæ &c. Landgravio Alsatiae, &c. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

SERENISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO DOMINO
FERDINANDO
CAROLO
ARCHIDVCI AV-
STRIÆ, DVCI BVBGVNDIÆ,
STYRIÆ, CARINTHIÆ, CARNIO-
LAE, &c. COMITI HABSPVRCI, TYROLIS,
& GARITIAE &c. LANDGRAVIO
ALSATIÆ, &c.
PRINCIPI, AC DOMINO SVO
CLEMENTISSIMO.

Eteris promissi, debitiq̄ue
memor, SERENISSIME
ARCHIDVX, afferō tādē
seu Librum, seu Libellū;
& si placet, etiā Libellā,
qua expēdo *Fortunæ* mo-
menta: argumentū Princeps, & ad Princi-
pem argumēto dignū. A nullo enim mor-
talium magis, ingenium, vices, & instabi-
litas *Fortunæ*, quā à Principe, sunt consi-
deranda; & quidem à tali Principe, qui *For-*
tuna & filius, & hæres, & domitor victorq̄;
meritò

meritò potest appellari. Siquidem magnorum Parentum, magna est Proles; ab Aviam Atauisq; felix; antiquæ & inclytæ stirpis ramus; ouum Aquilarū; honoris & virtutis compendium; in quo vno totius laudatissimi stēmat̄is, aut expressa est moribus imago, aut successibus exprimenda. Quid ni & ante oculos statuenda? Vtiliter prospicitur, quidquid *Fortuna* potest machinari. Caueri potest insidians; frustra clypeus opponitur, postquā insidiæ successum habuerunt. Neq; alibi clariora reperiuntur eius ludentis exēpla, quàm apud Cæsares. Maximi semper Casus, apud maximos contigerūt. Nemo altiùs cadit, quàm qui altiùs ascendit. Quisquis in sublimi est, velut scopus est, oculis, linguis, telis omnium expositus. In populo multi securi sunt, quia latere possunt. In aulis, quicumq; eminent, patent; & quanto quisq; est maior, tantò faciliùs tangitur: sicut & in venatu procliuus est, ceruos capita alta ferentes, quàm lepusculos ferire. Nullus ergo contra *Fortuna* præcipitia, circumspēctior esse debet, quàm

E P I S T O L A

vti. Enimuerò, qui SER.^{tem} V.^{ram}, non domesticè modò, sed vel ex fama nôrūt, sciūt illam hæc talia omnia iam habere in digitis numerata. Vident enim, vel audiunt, sicut corpus humero supereminet omnes, ita & corporis inquilinū animū prorsus excelsum, & super fluxa ista caducāq; heroicè erectū, in consilijs penè quotidianis, supra annos maturum; ad subita imperterritū; constantem ad fortia; denique talem, cui nō opus sit præceptis, cū prudentia, in illo, summa esse possit omnium præceptorū. Multum Patriæ promisit Natura, cū illi hoc ingenium dedit; origine generosum; artibus excultum, virtutibus firmatum; sine quibus artes nocent, nec profunt natales. Quamobrem aiunt, eam, in SER.^{te} V.^{ra}, indolem esse, vt Fortunæ suæ malit obliuisci, quàm non memor esse virtutum.

Quanquam neq; *Fortunæ* potest esse immemor, qui, ne eius tela sint improuisa, scutum semper gerit in manu; æquè paratus militem agere, ac Ducē; perinde promptus, in acie vel stare, vel equitare; manu pedibus

DEDICATORIA.

dibus aliorum negotium facere, vel consilio præcipitare hostem; vincere, & non insolescere; vinci, & non ringi. Hoc est esse *Fortuna* victorem & domitorem. Nam talē *Fortuna* ipsa timet, à quo suam videt rideri infidelitatem: cui struere malum, inferre nō potest, cūm ad omnia vulnera inueniat adamātem. Talem sese esse *SER.*^{tas} *V.*^{ra} fludet. Immo talis vt sit, ipsa hæc tēpora, ipse *DEVS* vnā super alteram suppeditat occasionem. Nunquam Mutius Scæuola magis probatus est, quā cūm in mediā flammā versaret dexteram; quò fortior, eò clarior fuit. Manus illius in foco arsit, virtus luxit. Ardet & nunc bellis Germania. Hæc incendia eos magis illustant, quibus sunt propiora. Et, quia multū est, à *teneris* assuescere, in ea ætate, *SER.*^{tem} *V.*^{ram} incipiūt infortunia exercere, quæ longum discendi & assuescendi tempus relinquit. Penetrauit hæc belli flāma in Alsatiam. Ibi multa hostes patientiæ Austriacæ ademerunt, vt haberet fortitudo, quod recuperaret. Usura est, non iactura, amittere vrbes, & exercere virtutes.

EPIST. DEDICAT.

virtutes. Corrigi Fortuna potest, & recipi occupata, si è cælo veniant commilitones. Quos in *Fortunam* (si ea aliquid est) potentes esse, hic Liber meus docet. Docet ergo artem, qua si SER.^{tas} V.^{ra} vsa fuerit, Fortunam hominis quidem, attamen animum, Principis, manum Ducis, virtutem Regis habebit; montesq; aureos, non promittet, sed faciet; altissimaq; illa Italiae moenia ita custodiet, vt pro subditis montes, SER.^{tas} V.^{ra} pro montibus stare videatur. Quod indoles, ingenium, mores, artes, pietas, industria, prudētia, Numinis & laboris amor spondent. Hæc mihi iusta, vt opinor, dedicandi causa fuit. Erit Liber iste, ante vulnera data scutum; post accepta emplastrum. Et *Fortuna* ipsa, quia coeca esse pingitur, apud nullū meliūs, quàm apud Argum, potuit oculos inuenire. DEVS SER.^{tem} V.^{ram} cōseruet. Ingolstadij An. 1645. 4. Non. Ian.

SER.^{tis} V.^{ra}.

infimus seruus

GEORGIUS STENGELIUS SOC. IESV.

PRÆ-